
Aleja Wyzwolenia

Dzielnice: Śródmieście

Osiedla: Śródmieście Południowe

Atrybuty: Nazwy pamiątkowe Od dat i wydarzeń historycznych

Rok utworzenia nazwy: 1946

Opis

Ulicę nazwano w pierwszą rocznicę wyzwolenia Warszawy spod okupacji hitlerowskiej. Do 1954.08.03 tak nazywały się dzisiejsza ulice: Łagiewnicka oraz Powstańców Śląskich, do 1960.05.05 ul. Globusowa, zaś do 1960.10.14 ul. Plutonowych.

Ciekawostki

W latach 1767-8 było to początkowy odcinek drogi wg proj. A. Moszyńskiego do zamku Ujazdowskiego. Nazywała się wówczas Droga Królewska, ale od 1784 roku przyjęła się nazwa Nowowiejska. W 1770 roku weszła w obręb założenia gwiazdzystego, stanowiąc oś układu; obsadzono ją lipami. Znajdowały się tu ogrody słynące z kwiatów i owoców. W roku 1875 powstały po stronie nieparzystej koszary piechoty litewskiej. Sześć lat potem ulicą puszczono tory tramwaju konnego a w 1909 roku elektrycznego. Od 1929 roku nazywała się ul. 6 Sierpnia (ku czci legionów Piłsudskiego, które tego dnia weszły na teren Królestwa), która wcześniej była początkiem ul. Nowowiejskiej. Już sześć lat wcześniej powstał tu olbrzymi budynek MSW wg proj. Czesława Przybylskiego, ale po zniszczeniach wojennych rozebrano jego szczątki i postawiono tu w latach 50 XX w. osiedle Latawiec. Władzy socjalistycznej nie podobała się zabudowa, bo za bardzo przypominała paryską Place de Vosges. Architekci postanowili bowiem przynieść kawałek Paryża do Warszawy, nie mogąc tam pojechać. W 1960 roku zabudowano ulicę od pl. Na Rozdrożu.

Stan obecny:

Osiedle Latawiec. Powstało w latach 1953-5 wg proj. Eleonory Sekreckiej, jako mniej reprezentacyjna część osiedla MDM. Nazwa wzięła się od kształtu osiedla, ograniczonego ulicami Armii Krajowej – Marszałkowską - Mokotowską Koszykową. Część domów ma na parterze punkty usługowe i sklepy.

Nr 2: w tym domu mieszkał Marek Fritzhand (1913-1992) - filozof marksistowski i etyk żydowskiego

pochodzenia. Był profesorem Uniwersytetu Warszawskiego, jako pierwszy wprowadził w Polsce na szerszą skalę problematykę metaetyki. W latach 1972-80 przewodniczył Komitetowi Nauk Filozoficznych PAN, założył czasopismo "Etyka". Był autorem ponad 100 fachowych publikacji (książek i artykułów), m.in. "Człowiek, humanizm, moralność. Ze studiów nad Marksem", "Główne zagadnienia i kierunki metaetyki. O metaetyce, intuicjonizmie i emotywizmie" czy "Wartości a fakty".

~Nr 4: Kamienica. Powstała w 1880 wg proj. K. Loewe, miała 3 piętra.

Nr 6: w tym domu mieszkała Irena Domańska (1903-1985) - lekarka, działaczka partyjna i państwowa, w latach 1949-1979 prezes Polskiego Czerwonego Krzyża, autorka wielu publikacji o tej organizacji.

Nr 9: w tym domu mieszkali małżonkowie Jadwiga Barbara z Pikulińskich Durko (1915-2002) i Janusz Durko (ur. 1915) - historyk, archiwista, muzeolog, profesor UW, współorganizator (1951) i wieloletni dyrektor Muzeum Historycznego m.st. Warszawy, redaktor naukowy "Bibliografii Warszawy". Obydwoje zostali odznaczeni medalem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata.

Nr 11: w tym domu mieszkał Ludwik Sempoliński (1899-1981) - aktor, piosenkarz, mistrz sztuki teatralnej, w latach 1954-69 wykładowca, a potem profesor warszawskiej PWST. Przed wojną wystąpił w charakterystycznych rolach w takich filmach, jak "Manewry miłosne" (reż. J. Nowina-Przybylski, K. Tom), "Jaśnie pan szofer", (reż. M. Waszyński) "Trójka hultajska" (reż. H. Szaro), "Piętro wyżej" (reż. L. Trystan), "Paweł i Gaweł", "Moi rodzice rozwodzą się", "Sportowiec mimo woli", "Ja tu rządzę" (wszystkie reż. M. Krawicz), "Żołnierz królowej Madagaskaru" (reż. J. Zarzycki), po wojnie zaś (w trakcie której ukrywał się za parodiowanie Hitlera w kabarecie "Ali-Baba") np. w filmie "Skarb" (reż. L. Buczkowski), "Warszawska premiera" (reż. J. Rybkowski), "Irena do domu" (reż. J. Fethke) czy "Niekochana" (reż. J. Nasfeter). Był aktorem trzech warszawskich teatrów (Nowy, Buffo oraz Syrena), swoje wspomnienia zawarł w książce "Druga połowa życia" oraz "Wielcy artyści małych scen".

Nr 12a: w tym domu mieszkał Stanisław Bębenek (1920-2003) - wydawca, dziennikarz, dyrektor Państwowego Wydawnictwa Rolniczego i Leśnego (1958-1964) a potem prezes Wydawnictwa "Czytelnik" (1975-1989).

Nr 16: w tym domu mieszkał Mieczysław Fogg (1901-1990) - jeden z najbardziej znanych piosenkarzy. W swym dorobku miał kilkaset nagrań, z których najpopularniejsze to m.in. "Co nam zostało z tych lat", "Pierwszy siwy włos", "Piosenka o mojej Warszawie" czy "Walczyk Warszawy". W czasie okupacji hitlerowskiej występował w takich warszawskich kawiarniach, jak "Café Bodo", "Swann" i "U Aktorek", po wyzwoleniu przez rok prowadził przy ul. Marszałkowskiej 119 własną kawiarnię artystyczną "Cafe Fogg" a później kierował wytwórnią płytową "Fogg Record". Jest bohaterem biograficznego filmu Ludwika Perskiego "Sentymalny pan" a swoje losy opisał w pamiętniku "Od palanta do belcanta". Dziś jest patronem skweru w okolicy ul. Boya-Żeleńskiego.

Dwa budynki mieszkalne od pl. Na Rozdrożu (jaki to adres?). Powstały w 1960 wg proj. Zofii Fafiusowej.

Data nadania nazwy: 1946.01.17. Wcześniej nazywała się Nowowiejska a 1933.12.01 - 1949.03.26 (fragmentarycznie) 6 Sierpnia.